

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**VERSLO MOKYMAS TVARUMUI: ĮMONIŲ SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS IR
SOCIALINIO VERSLUMO MOKYMAS SIEKIANT DARNAUS VIETOS IR
REGIONO VYSTYMOŠI
(BEST)**

Darnus vystymasis

Kurso programa

Akademiniam tikslams bei profesiniam rengimui ir mokymui: 30 akademinų valandų kontaktiniams užsiėmimams. 30 akademinų valandų savarankiškam mokymuisi

Neformaliajam švietimui ir mokymui įmonėje: 15 akademinų valandų kontaktiniams užsiėmimams. 15 akademinų valandų savarankiškam mokymuisi

Kurso apžvalga ir struktūra

Šis kursas supažindins studentus su pagrindinėmis darnaus vystymosi sąvokomis, principais ir praktiniu įgyvendinimu. Jis supažindins besimokančiuosius su vykstančiomis globaliomis technologinėmis ir socialinėmis permainomis, įskaitant pasaulyje sparčiai didėjančių gyventojų skaičių ir su tuo susijusį maisto stygių, daugelyje šalių augančią vidutinę gyvenimo trukmę ir dėl to didėjančią pagyvenusių žmonių skaičių, senkančius gamtos išteklius, greitą technologijų ir gamybos apimčių augimą daugelyje šalių, tarptautinio verslo augimą ir “žaliosios” ekonomikos atsiradimą. Darnus vystymasis yra apibūdinamas kaip socialinis ir ekonominis vystymasis, kuris prisideda prie arba bent jau netrukdo gerinti bendruomenių gyvenimo kokybės ir gerovės. Darnus vystymasis tenkina dabartinės ir ateities kartų poreikius (intrageneracinis ir intergeneracinis teisingumas). Tai vystymasis, kuris leidžia visuomenėms pasiekti ekonominį augimą ir suvartojimą tuo pačiu metu paisant ekosistemos ribų (taip vadinama “viena gyvoji planeta, *angl.*: ‘one planet living’).

Šis kursas leis studentams sužinoti apie šalims ir bendruomenėms prieinamas priemones ir metodus, siekiant ekologinio vientisumo, teisingo ekonominio augimo, visų bendruomenės narių įgalinimo, bendros socialinės atsakomybės ir socialinės gerovės dvasios. Jame analizuojamos aplinkos, ekonominės ir socialinės vystymosi dimensijos, aptariami aplinkos ir klimato kaitos klausimai, dinamiški vartojimo modeliai, išteklių gamyba ir paskirstymas, darnaus vystymosi ekonomika ir verslo vaidmuo darniosiose iniciatyvose ir programose. Šiame kurse pateikiamos įgyvendinamos globalios iniciatyvos ir susitarimai, skirti siekti darnos/tvarumo, panaikinti didelį skurdą ir kovoti su marginalizacija ir atskirtimi globaliu mastu, akcentuojami pagrindiniai instrumentai, kuriuos naudoja tarptautinės institucijos, pvz., Jungtinės tautos ir jos agentūros. Atskiras šio kurso skyrius bus skirtas Europos Sąjungos vaidmeniui globaliose iniciatyvose, skirtose darniam vystymuisi ir ypatingai globaliai klimato kaitai.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Numatomi studijų siekiniai

- Bendras supratimas apie darnos/tvarumo klausimų istorinę evoliuciją ir įtaką bei darnų vystymąsi Europos Sąjungoje ir globaliu mastu;
- Bendras supratimas ir gebėjimas taikyti sąvokas, susijusias su darniu vystymusi;
- Supratimas ir gebėjimas kritiškai vertinti alternatyvius požiūrius į darnų vystymąsi, pagrįstas giliu fundamentalių darnumo/tvarumo aplinkos, socialinių ir ekonominių sąvokų ir principų supratimu;
- Supratimas apie tarpusavio priklausomybę tarp aplinkos, ekonominės ir etinės/socialinės atsakomybių;
- Gebėjimas integruoti verslo, istorines, mokslines ir kultūrinės perspektyvas darnumo/tvarumo tyrimuose ir profesiniame darbe;
- Tyrimų įgūdžių stiprinimas darnaus vystymosi srityje;
- Gebėjimas tyrinėti, pasimokyti ir identifikuoti gerąsias praktikas išanalizavus atskirus darnumo/tvarumo srities atvejus ir pavyzdžius, siekiant juos taikyti versle ar kitoje profesinėje praktikoje, susijusioje su darniu vystymusi;
- Bendras supratimas apie regiono ir nacionalinio konteksto ir politinių sistemų įvairovės, dalininkų, suinteresuotų grupių ir verslo aplinkos svarbą darnumo/tvarumo rezultatams;
- Pagilintas supratimas apie šiuolaikinės kryptis žaliosios ekonomikos (*angl.*: green economy) ir socialinės ir ekonominės inovacijos srityje;
- Pagilintas supratimas apie iššūkius, su kuriais susiduria šiuolaikinės visuomenės;
- Gebėjimas identifikuoti įvairius dalininkus darnumo/tvarumo situacijose ir analizuoti politines ir ekonomines struktūras ir juos susiejančius politikos formavimo procesus;
- Supratimas apie įmonių socialinės atsakomybės ir jos tikslų svarbą;
- Pagerinti pristatymo ir rašymo įgūdžiai darnaus vystymosi srityje;
- Geresni analitiniai ir komunikaciniai įgūdžiai;
- Pagerinti kritinio mąstymo įgūdžiai;
- Pagerinti socialinės ir ekonominės inovacijos įgūdžiai.

Metodinės rekomendacijos

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Šis kursas yra skirtas suteikti pamatinėms/pagrindinėms žinioms. Jis bus ypatingai naudingas studentams ir besimokantiejiems, neturintiems arba turintiems mažai žinių apie darnųjį vystymąsi. Tačiau studentai ir besimokantieji, turintys daugiau žinių šiuo klausimu taip pat gali pasinaudoti šiuo kursu savo supratimui apie darnųjį vystymąsi praplėsti ir pagilinti. Antrajai besimokančiųjų kategorijai labai vertingi bus papildomi šaltiniai.

Kaip toks, šis kursas yra naudingas studentams ar profesionalams, norintiems sukurti, vadovauti ar dirbti su darnaus vystymosi kursu ar programa, būsimiems (ar esantiems) valstybės tarnautojams, dirbantiems politikos formavimo srityje, susijusioje su darniuoju vystymusi, profesionalams, dalyvaujantiems žaliajoje ekonomikoje, esamiems ar būsimiems verslo vadovams arba darbuotojams, atsakingiems už socialinės atsakomybės iniciatyvas, susijusias su darniuoju vystymusi ir – kaip pagrindinė instrukcija – studentams, ketinantiems tyrinėti šią temą toliau.

Šio kurso užduotis yra akcentuoti ryšį tarp ekonominių, aplinkos ir socialinių klausimų, sudėtingą globalizacijos poveikį darniam vystymuisi ir apie įgyvendinamas tarptautines ir Europos iniciatyvas ir programas, siekiančias užtikrinti darnumą/tvarumą nacionaliniu, regioniniu, tarptautiniu ir globaliu lygmenimis. Kursas grindžiamas tarpdisciplininiu principu ir vengiama techninio žargono.

Iš studentų laukiama, kad jie bus jautrūs šiems dalykams:

- darnumas/tvarumo neatsiejamas nuo sunkių sprendimų tarp vertybių, kurios labai dažnai vystymąsi skatina įvairiomis kryptimis, priėmimo, neatsiejamas nuo kompromiso tarp įvairių dalininkų suradimo ir nuo to, kad jis dažnai reiškia transformaciją ir inovacijas, t.y. senų vystymosi modelių atsisakymą;
- darnus vystymasis visada reikalauja gilių žinių apie tai, kaip veikia gamta ir kaip ekonominiai ir socialiniai sprendimai paveikia ir pakeičia natūralų pasaulį;
- perėjimas prie darnumo/tvarumo neatsiejamas nuo viešosios politikos pokyčių ir verslo dalyvavimo. Tam, kad darnumas/tvarumas iš tikrųjų būtų pasiekiamas, verslas turi žinoti apie visuomenės gerovę, apie iššūkius, su kuriais susiduria visuomenės ir ekonomikos ir, kokia yra viešosios politikos darnaus vystymosi kryptis. Politikos formuotojai, savo ruožtu, turi žinoti apie poreikį įtraukti daug įvairių dalininkų, taip pat ir verslo atstovus, siekiant darnumo/tvarumo;
- pastangos siekiant darnumo/tvarumo reikalauja gerai suprasti politikos formavimo procesą bei ekonominės ir politinės sistemos funkcionavimą, ypatingai atkreipiant dėmesį į jų nelankstumą ir ribotumą, kuriuos jie demonstruoja greitai besikeičiančios darnios/tvarios visuomenės ir ekonomikos atžvilgiu;
- pastangos siekiant darnumo/tvarumo reikalauja gerai suprasti, ką gali ir ko negali pasiekti technologijos ir technologinė kaita.

Atskira pastaba programos naudojimui mokymams, vykdomiems įmonėje:

vykdant kursus įmonėje, jie turi būti parengti konkrečiai įmonei, kad galėtų patenkinti tos konkrečios įmonės poreikius. Ši programa yra tik labai bendras vadovas apie tai, kaip organizuoti mokymą, susijusį su esminiais šios temos klausimais ir sąvokomis. Instruktoriai ir

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

švietimo teikėjai turi pasirengti kursą, atitinkantį įmonės pateiktas specifikacijas arba remdamiesi išankstinėmis diskusijomis su atitinkamu ir atsakingu įmonės padaliniu. Turi būti įtrauktos specifinės, įmonės sektoriui ar profesinei sričiai aktualios temos, paprastai vienodai proporcingai pagrindinėms darnumo/tvarumo temoms. Diskusijos ir naudojami pavyzdžiai bei atvejų analizės turi būti susieti su įmonės praktika arba praktika, galiojančia įmonės veiklos sektoriuje. Kurso dėstytojams labai rekomenduojama pasikviesti į paskaitas svečius – tos srities profesionalus arba verslo įmonių vadovus, dirbančius aktualioje pramonės šakoje ar verslo sektoriuje.

Išankstiniai reikalavimai: nėra

Vertinimas:

- *Baigiamasis egzaminas*

Baigiamojo egzamino užduotis rekomenduojama sudaryti ir iš klausimų su pasirinktiniais atsakymais ir iš atvirų klausimų. Kurso dėstytojai gali pasirinktinai taikyti ir tarpinį egzaminą.

- *Baigiamasis projektas*

1 tipas: studentai pasirenka aktualų darnumo/tvarumo klausimą, pavyzdžiui, klimato kaita, vanduo, biologinė įvairovė, socialinė įtrauktis, ir t.t. Šio tipo galutinio projekto paskirtis yra:

- išnagrinėti pasirinktą klausimą įvairiais aspektais ir suplanuoti diskusiją apie jį;
- pristatyti, apžvelgti ir įvertinti egzistuojančius sprendimus, taip pat iššūkius ir kliūtis, su kuriais susiduriama, tuo pačiu pasiūlant vieną ar daugiau perspektyvių sprendimų ir pateikti argumentus;
- apžvelgti tarptautines, Europos ir nacionalines programas ir iniciatyvas, kurios skirtos nagrinėjamam klausimui spręsti;
- aptarti verslo indėlį – esamą ir potencialų – bei pastangas, skirtas nagrinėjamam klausimui spręsti.

Projektus, siūlančius naujus ar patobulintus sprendimus, siūloma skatinti rašant didesnę įvertinimą.

Formalūs apimties reikalavimai:

- Akademiniam besimokantiejiems: apimtis: minimaliai 15 puslapių – maksimaliai 20 puslapių (tarpas tarp eilučių - 1.5.)
- Besimokantiejiems profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse: minimaliai 10 puslapių – maksimaliai 15 puslapių (tarpas tarp eilučių - 1.5.).

2 tipas: studentai arba besimokantieji labai giliai išanalizuoja įmonės darnumui/tvarumui skirtas iniciatyvas arba nacionalines/vietos/regiono valdžios darnumo/tvarumo planus ir programas, pateikdami jų efektyvumo vertinimą ir rekomenduojamus tobulinimo veiksmus. Šio tipo projektas reikalauja žinių apie įmonių socialinę atsakomybę (ĮSA) arba politikos analizę.

Formalūs apimties reikalavimai:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Akademiniamis besimokantiesiems: apimtis: minimaliai 15 puslapių – maksimaliai 20 puslapių (tarpas tarp eilučių – 1.5.)

- Besimokantiesiems profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse: minimaliai 10 puslapių – maksimaliai 15 puslapių (tarpas tarp eilučių - 1.5.).

Dėstymas, privaloma literatūra ir dalyvavimas paskaitoje:

Dėstymas turėtų atitikti švietimo institucijoje vyraujančią dėstymo kultūrą. Tačiau vartotojai turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad ši programa labiau skirta seminarais paremtu mokymu, t.y. paskatoms skiriamas minimalus laikas, o užsiėmimas turėtų būti paremtas diskusijomis ir atvejų analizių bei pavyzdžių pristatymais. Studentai iš anksto prieš užsiėmimą turėtų būti susipažinę su nurodytais šaltiniais ir perskaitę nurodytą literatūrą. Užsiėmimų tikslas yra skatinti debatus analizuojamomis temomis, o taip pat pasikeisti nuomonėmis ir papildoma informacija. Papildomi šaltiniai siūlomi labiau pažengusiems studentams/besimokantiesiems, tolimesniam skaitymui arba studentams/besimokantiesiems, kurie analizuoja šią temą giliau, pvz., rengia galutinius projektus. Iš studentų tikimasi, kad į užsiėmimus jie ateis pasiruošę prasmingai prisidėti prie grupės diskusijų ir auditorijoje atliekamų užduočių bei pratybų. Labai skatinamas kviestinių dėstytojų dalyvavimas paskaitose, t.y. žmonių, turinčių labai daug žinių ir patirties šia tema, pvz., politikų, profesionalų, dirbančių ekologiškos ekonomikos srityje. Labai rekomenduojama kiekvienoje paskaitoje skirti 10-20 min. grupiniam darbui, kurio metu studentams/besimokantiesiems yra skiriamos užduotys, susijusios su dienos tema – pvz., kiekviena grupė pristato vieną poziciją debatuose, vieną pavyzdį/atveją ar apibendrina vieną svarbų klausimą. Grupinės užduotys turi būti įgyvendinamos privalomo susipažinimo su šaltiniais prasme, bet juose turi būti įtraukti ir kūrybiškumo ar debatų elementai, arba alternatyvus tikslas pristatymo įgūdžiams tobulinti. Labai rekomenduotina į grupinį darbą įtraukti problemų sprendimą, kuris savo esme yra tarpdisciplininis (jam reikia indėlio iš įvairių sričių). Studentų ar besimokančiųjų dalyvavimo užsiėmimuose kokybė turi atsispindėti papildomu balu rašant galutinį pažymį ar vertinimą.

Speciali pastaba dėl privalomų skaitinių profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse: tik akademiniams vartotojams skirta privaloma literatūra/šaltiniai gali būti siūlomi kaip papildomi skaitiniai. Tačiau jiems nereikėtų teikti pirmenybės ir aplenkti siūlomų papildomų skaitinių, skirtų praktiniams klausimams, pvz., tarptautinių institucijų ar NVO ataskaitų. Pastarieji gali būti žymiai naudingesni besimokantiesiems profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse.

Įvertinimas ir vertinimas:

Vertinimas turėtų atitikti švietimo institucijoje vyraujančią vertinimą.

Rekomenduojama, kad projektų vertinimas teiktų pirmenybę inovatyvioms idėjoms ir kūrybiškumui. Toliau pateikiamas vertinimo modelis gali būti taikomas penkių balų sistemai:

- 1- puiku ir žymiai aukščiau dėstytojo lūkesčių vidurkio arba vidutinio grupės pasiekimo, demonstruojamas puikus supratimas ir žinios apie pagrindines sąvokas ir analizuojamus klausimus, akivaizdus papildomų šaltinių žinojimas, akivaizdus ir ryškus kūrybiškumo ar inovatyvumo elementas;

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- 2- stipru, demonstruojamos žinios apie papildomą informaciją, pagrindines sąvokas ir modelius, pastebimi kūrybiškumo ir inovatyvumo elementai;
- 3- priimtina, demonstruojamas geras supratimas apie pagrindines temas ir šiek tiek papildomos informacijos, pateikiama šiek tiek naujoviškų įžvalgų arba demonstruojamas žinojimas apie šios srities naujienas;
- 4- silpnai, demonstruojamos nepakankamos arba paviršutiniškos žinios ir supratimas apie pagrindines sąvokas ir modelius, demonstruojama labai mažai arba visai nėra papildomos informacijos, pateikiama labai mažai naujoviškų įžvalgų;
- 5- parengta nepatenkinamai ir minimaliai.

Siūlomas vertinimas:

Individualus aktyvumas auditoriniuose užsiėmimuose: 10%

Dalyvavimas auditorinėse grupinėse veiklose: 10%

Baigiamasis egzaminas: 50% (pasirinktinai, ypatingai besimokantiems profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse: 40%)

Galutinis projektas: 30% (Besimokantiems profesinėse mokyklose, neformalaus švietimo institucijose ir įmonėse: 40%)

Akademinio sąžiningumo kodeksas ir nuostatos dėl plagijavimo:

Kiekvienai institucijai, įgyvendinančiai šį kursą, rekomenduojama laikytis savo kodekso ar taisyklių dėl akademinio sąžiningumo, plagijavimo, nediskriminavimo lyties, kilmės, religijos ar lytinės orientacijos pagrindu, atviros diskusijos ir pagarbos skirtingoms nuomonėms, ir t.t.

Paskaitų struktūra ir literatūra

1. Darnumo/tvarumo ir darnaus vystymosi apibrėžimas

Akademinis ir profesinis mokymas: 4 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 2 akademinės valandos

- a) Kas yra darnumas/tvarumas ir darnusis vystymas?

Pagrindinė literatūra:

Heinberg, Richard. 2012. "What Is Sustainability?" In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/what-is-sustainability/>

Elliott, Jennifer. 2006. *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd Ed. Abingdon, Oxon; New York: Routledge: 1 skyrius (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Rogers, Peter, Kazi Jalal, and John Boyd. 2008. *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan: 1 skyrius (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Speth, James Gustave. 2008. *The Bridge at the Edge of the World: Capitalism, the Environment, and Crossing from Crisis to Sustainability*. Yale University Press: Chapters 1, 2, 3. https://www.earth.illinois.edu/UserFiles/Servers/Server_4102/File/documents/sustain_comp_fou nd.pdf

b) Būdai, kaip siekti darnumo/tvarumo?

Pagrindinė literatūra:

Ehrenfeld, John. "Beyond Sustainability: Why an All-Consuming Campaign to Reduce Unsustainability Fails." <http://www.johnehrenfeld.com/25.03.BeyondSustain.pdf>

Korten, David. 2011. "Economic RX: How We Get Out of This Mess." *ISSP Insight*. <http://www.sustainabilityprofessionals.org/system/files/Korten%20Economic%20Rx.pdf>

Papildomam skaitymui:

Theis, Tom, and Jonathan Tomkin. Eds. 2012. *Sustainability: A Comprehensive Foundation*. Connexions, Rice University: Chapters 1, 10. (tai atviras šaltinis, prieinamas šiuo adresu: <https://archive.org/details/ost-earth-sciences-col11325>)

2. Darnaus vystymo modeliai, principai ir indikatoriai/rodikliai

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

2 akademinės valandos

Pagrindinė literatūra:

Centre for Environment Education. 2007. *Sustainable Development: An Introduction*. Internship Series, Volume-I. <http://www.sayen.org/volume-i.pdf>

Rogers, Peter, Kazi Jalal, and John Boyd. 2008. *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan: 4 skyrius (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Theis, Tom, and Jonathan Tomkin. Eds. 2012. *Sustainability: A Comprehensive Foundation*. Connexions, Rice University: 9 skyrius (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose) (atviro šaltinio medžiaga prieinama čia: <https://archive.org/details/ost-earth-sciences-col11325> arba https://www.earth.illinois.edu/UserFiles/Servers/Server_4102/File/documents/sustain_comp_fou nd.pdf)

Papildomam skaitymui:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bell, David, Yuk-kuen, Annie Cheung. 2009. *Introduction to Sustainable Development*. EOLSS Publishers Co Ltd. <http://www.eolss.net/sample-chapters/c13/e1-45.pdf>

Baker, Susan. 2006. *Sustainable Development*. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, N.Y.: Routledge: 2 skyrius.

3. Iššūkiai, su kuriais susiduria visuomenės

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Societal Challenges. EU Horizon 2020 Programme. <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/societal-challenges>

Speth, James Gustave. 2008. *The Bridge at the Edge of the World: Capitalism, the Environment, and Crossing from Crisis to Sustainability*. Yale University Press: 5, 6, 7 skyriai (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Rogers, Peter, Kazi Jalal, and John Boyd. 2008. *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan: 2 skyrius.

Elliott, Jennifer. 2006. *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd ed. Abingdon, Oxon; New York: Routledge: 2 skyrius.

Barlow, Maude. 2001. *Blue Gold: The Global Water Crisis and the Commodification of the World's Water Supply*. Council of Canadians Chair, IFG Committee on the Globalization of Water.

White, Lynn Jr. 1969. "The Historical Roots of Our Ecologic Crisis." *Journal of the American Scientific Affiliation* 21: 42-47.

4. Aplinka ir klimato kaita

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Mills, Stephanie. 2011. "Peak Nature?" In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/peak-nature/>

Rogers, Peter, Kazi Jalal, and John Boyd. 2008. *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan: 3 skyrius. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ayers, Jessica, and David Dodman. 2010. "Climate Change Adaptation and Development I: The State of the Debate". *Progress in Development Studies* **10** (2): 161-168. (tik akademinēse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Faber, Daniel, and Deborah McCarthy. 2003. "Neo-liberalism, Globalization and the Struggle for Ecological Democracy: Linking Sustainability and Environmental Justice." In *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*. Agyeman, Julian, and Robert Bullard. Eds. Earthscan.

Brown, Lester. 2001. *Eco-Economy: Building an Economy for the Earth*. Earth Policy Institute: 1 skyrius.

Gore, Al. 2006. *Earth in the Balance: Ecology and the Human Spirit*: Introduction.

5. Globalios klimato kaitos režimas

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Council on Foreign Relations. 2012. "The Global Climate Change Regime." Issue Brief. <http://www.cfr.org/climate-change/global-climate-change-regime/p21831>

Center for Climate and Energy Solutions. 2015. "Outcomes of the U.N. Climate Change Conference in Paris." December 1015. <http://www.c2es.org/docUploads/cop-21-paris-summary-12-2015-final.pdf>

Douthwaite, Richard. 2011. "The International Response to Climate Change." In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/international-response-to-climate-change/> (tik akademinēse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Center for Climate and Energy Solutions. 2015. "The Paris Agreement." <http://www.c2es.org/international/paris-agreement>

Center for Climate and Energy Solutions. "History of International Negotiations." <http://www.c2es.org/international/history-international-negotiations>

United Nations Framework Convention on Climate Change. "Background on the UNFCCC: The international response to climate change." http://unfccc.int/essential_background/items/6031.php

Baker, Susan. 2006. *Sustainable Development*. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, N.Y.: Routledge: Chapter 3, 5.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bodansky, Daniel. 2001. "The History of the Global Climate Change Regime." *In International Relations and Global Climate Change*. Urs Luterbacher and Detlef F. Sprinz. Eds. The MIT Press.

Luterbacher, Urs, and Detlef Sprinz. 2001. "Problems of Global Environmental Cooperation." *In International Relations and Global Climate Change*. Urs Luterbacher and Detlef F. Sprinz. Eds. The MIT Press.

Luterbacher, Urs, and Carla Norrlo. 2001. "The Organization of World Trade and the Climate Regime." *In International Relations and Global Climate Change*. Urs Luterbacher and Detlef F. Sprinz. Eds. The MIT Press.

6. ES vaidmuo darniajame vystymesi

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Review of the EU Sustainable Development Strategy (Renewed Strategy). 2006. European Council
DOC 10917/06.

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010917%202006%20INIT>

European Climate Change Programme. 2003. Second ECCP Progress Report: Can we meet our Kyoto targets? http://ec.europa.eu/clima/policies/eccp/documentation_en.htm

Papildomam skaitymui:

Climate Action website of the European Commission. http://ec.europa.eu/clima/index_en.htm, especially section "EU actions" http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/index_en.htm

Environment website of the European Commission. http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm, especially "Policies" section

Blok, K., Höhne, N., Torvanger, A., and R. Janzic. 2005. *Towards a Post-2012 Climate Change Regime*. Final Report. http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020/docs/id_bps098_en.pdf.

7. Kaimo ir miesto vietovės ir tvarumas

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Popper, Deborah, and Frank Popper. 2010. "Smart Decline in Post-Carbon Cities." In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/smart-decline/>

Elliott, Jennifer A. 2006. *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd ed. Abingdon, Oxon; New York: Routledge: 4-5 skyriai. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Brown, Lester. 2001. *Eco-Economy: Building an Economy for the Earth*. Earth Policy Institute: 7, 8, 9 skyriai.

8. Dalyviai, reguliuojantys darnaus vystymosi programą

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Elliott, Jennifer A. 2006. *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd Ed. Abingdon, Oxon, New York: Routledge: 3 skyrius.

Rogers, Peter, Kazi Jalal, and John Boyd. 2008. *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan: 12, 13 skyriai. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Brown, Lester. 2001. *Eco-Economy: Building an Economy for the Earth*. Earth Policy Institute: 12 skyrius.

9. Skurdas ir tvarumas

2 akademinės valandos

Pagrindinė literatūra:

Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. 2015. United Nations. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

MDG Gap Task Force Report. 2015. *Taking Stock of the Global Partnership for Development*. http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/MDG_Gap_2015_E_web.pdf (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Baker, Susan. 2006. *Sustainable Development*. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, N.Y.: Routledge. 7 skyrius. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Elliott, Jennifer A. 2006. *An Introduction to Sustainable Development*. 3rd ed. Abingdon, Oxon; New York: Routledge: 6 skyrius.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sachs, Jeffrey. 2005. *Can Extreme Poverty be Eliminated?* Scientific American, Inc. http://www.unmillenniumproject.org/documents/Scientific_AmericanSept2005.pdf

10. Socialinės darnaus vystymo dimensijos

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Hitchcock, Darcy, and Marsha Willard. 2013. “Confused about Social Sustainability? What It Means for Organizations in Developed Countries.” ISSP. http://www.sustainabilityprofessionals.org/system/files/Confused%20about%20social%20sustainability_0.pdf

Vaalavuo, Maria. 2015. “Poverty Dynamics in Europe: From What to Why”. Working Paper 03/2015. European Commission. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7854&type=2&furtherPubs=yes>

Rees, William. 2011. “The Human Nature of Unsustainability.” In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century’s Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/human-nature-of-unsustainability/> (tik akademinė ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

European Union. 2015. 2014 *Social Protection Performance Monitor (SPPM) dashboard results*. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7823&type=2&furtherPubs=yes>

Social Protection Committee Indicators Sub-group (European Union). 2015 update. “Portfolio of EU Social Indicators for the Monitoring of Progress Towards the EU Objectives for Social Protection and Social Inclusion”. European Union. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7855&type=2&furtherPubs=yes>

Woodcraft, Saffron, with Tricia Hackett and Lucia Caistor-Arendar. 2011. *Design for Social Sustainability: A framework for Creating Thriving new Communities*. The Young Foundation.

Dobson, Andrew. 2003. “Social Justice and Environmental Sustainability: Ne’er the Twain Shall Meet?” In *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*. Agyeman, Julian, and Robert Bullard. Eds. Earthscan.

11. Tvarumo ekonomika

Akademinis ir profesinis mokymas: 4 akademinės valandos

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 2 akademinės valandos

- a) gerovė, visuomenės gerovė ir tvarumas; išorės veiksniai ir vertinimas; ekonominis darnumo/tvarumo projektų ir investicijų į aplinką vertinimas ir kova su klimato kaita.

Pagrindinė literatūra:

Whipple, Tom. 2011. "Peak Oil and the Great Recession." In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch, Eds. Post carbon institute. <http://www.postcarbon.org/publications/peak-oil-and-the-great-recession/>

Coase, Ronald. 2012. "The Problem of Social Cost." In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Portney, Paul. 2012. "The Contingent Valuation Debate: Why Economists Should Care." In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company. (tik akademinėse ir profesinio mokymo institucijose)

Papildomam skaitymui:

Speth, James Gustave. 2008. *The Bridge at the Edge of the World: Capitalism, the Environment, and Crossing from Crisis to Sustainability*. Yale University Press: 4 skyrius.

Stavins, Robert. 2012. "Is There a Role for Benefit-Cost Analysis in Environmental, Health, and Safety Regulation?" In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company.

Solow, Robert. 2012. "Sustainability: An Economist's Perspective." In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company.

Van der Linde, Claas. 2012. "Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship." In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company.

Fullerton, Don, and Robert Stavins. 2012. "How Economists See the Environment." In *Economics of the Environment: Selected Readings*. 6th Ed. Robert Stavins. Ed. New York, London: W.W. Norton & Company.

Video: *The Story of Stuff*, 1 dalis :: įžanga.

- b) Ekologiška ekonomika

Pagrindinė literatūra:

Brown, Lester. 2001. *Eco-Economy: Building an Economy for the Earth*. Earth Policy Institute: 4, 5, 6 skyriai.

Papildomam skaitymui:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Farley, Joshua. 2011. "Ecological Economics." In *The Post Carbon Reader: Managing the 21st Century's Sustainability Crises*. Richard Heinberg and Daniel Lerch. Eds. Post Carbon Institute. <http://www.postcarbon.org/publications/ecological-economics/>

Brown, Lester. 2001. *Eco-Economy: Building an Economy for the Earth*. Earth Policy Institute: 11 skyrius.

Worldwatch Institute. 2004. *Good Stuff? A Behind-the-Scenes Guide to the Things We Buy*. http://www.worldwatch.org/system/files/GoodStuffGuide_0.pdf

Lovins, Amory, Lovins, Hunter, and Paul Hawken. 1999. "A Road Map for Natural Capitalism." *Harvard Business Review* May-June. <http://www.yesmagazine.org/multimedia/yes-film/the-story-of-stuff-chapter-1-introduction>

12. Tvarumas ir įmonių socialinė atsakomybė

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Pagrindinė literatūra:

Reinhardt, Forest, Robert Stavins, and Richard Vietor. 2008. "Corporate Social Responsibility through an Economic Lens." *Review of Environmental Economics and Policy* 2 (2): 219-239.

Grayson, David. 2011. "Embedding Corporate Responsibility and Sustainability: Marks & Spencer." *Journal of Management Development* 30 (10): 1017 – 1026.

Papildomam skaitymui:

Speth, James Gustave. 2008. *The Bridge at the Edge of the World: Capitalism, the Environment, and Crossing from Crisis to Sustainability*. Yale University Press: 7 skyrius.

Portney, Paul. 2008. "The (Not So) New Corporate Social Responsibility: An Empirical Perspective." *Review of Environmental Economics and Policy* 2 (2): 261-275.

13. Konceptijų galutiniam projektui pristatymas

Akademinis ir profesinis mokymas: 2 akademinės valandos

Neformalus švietimas arba mokymas įmonėje: 1 akademinė valanda

Šio užsiėmimo tikslas yra leisti besimokantiesiems ir studentams susipažinti su grįžtamoju ryšiu (komentarais) apie jų idėjas prieš jiems rengiant baigiamąjį projektą. Kiekvienam pranešėjui turi būti skirta reikiama laiko (rekomenduojama skirti apie 10-15 min.) trumpam ir koncentruotam pranešimui apie pagrindines projekto idėjas, planus ir bent 15 min. skirti aptarimui ir diskusijoms. Jeigu kursą studijuoja daug besimokančiųjų ar studentų ir jiems truks laiko pagal nustatytą tvarkaraštį, dėstytojas gali modifikuoti galutinio projekto užduotį ir leisti atlikti ją grupėmis. Šiame užsiėmime taip pat reikia skirti 20 minučių galutiniam apibendrinimui.